અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

અબ્દુલ રઝાક અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કર્ણાટક રાજ્ય, પ્રતિનિધિ: એસ.એચ.ઓ., હુલ્લી પોલીસ સ્ટેશન

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૯૫/૨૦૧૫ વગેરે)

૧૫ મે, ૨૦૧૫

[ટી. એસ. ઠાકુર, આર. કે. અગ્રવાલ અને આદર્શ કુમાર ગોયલ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

પીનલ કોડ, ૧૮૬૦: કલમ ૩૦૪ ભાગ ૨ – દોષસિદ્ધિ સામે અપીલ – અપીલકર્તાઓ સામે આક્ષેપ કે તેઓએ ભોગ બનનાર–મૃતકને પકડી રાખ્યો, તેના હાથ પાછળની બાજુએ બાંધી દીધા અને પથ્થરના ધોકા વડે તેના પર હુમલો કર્યો, જેના પરિણામે તેના માથા પર અને શરીરના અન્ય ભાગો પર ઈજાઓ થઈ જે તેના મૃત્યુ તરફ દોરી ગઈ – ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવેલ કે મૃતકના ભાઈ અને માતા, જેઓ ચક્ષુદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે, તેઓ ગંભીર રીતે ઈજાગ્રસ્ત અવસ્થામાં રહેલા મૃતકને છોડાવવાને બદલે હુમલાખોરો

ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા પછી પણ ઘરે પરત ફર્યા હતા અને આવું વર્તન અવાસ્તવિક હતું અને તેવા તારણના આધારે અપીલકર્તાઓને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા – હાઇકોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્દોષ છુટકારાના તારણને ઉલટાવી દીધું – અપીલ પર, કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓનું વર્તન વિશ્વાસ જગાડતું નથી કારણ કે જ્યારે મૃતક પર હુમલો કરવામાં આવી રહ્યો હતો ત્યારે તેમણે માત્ર દખલગીરી જ નહોતી કરી એટલું જ નહીં પરંતુ ઘટના પછી પણ, સાક્ષીઓએ ઈજાગ્રસ્ત વ્યક્તિને મદદ કરવા માટે વ્યવહારિક રીતે કંઈ જ કર્યું ન હતું, જેને કોઈ પણ પ્રકારની સહાય વગર ૪ કલાકથી વધુ સમય સુધી હાથ બાંધેલી હાલતમાં મરવા માટે છોડી દેવામાં આવ્યો હતો – ફરિયાદપક્ષની એ વાત પણ ગળે ઉતરે તેવી નથી કે માતા અને ભાઈ પોલીસે આવીને મૃતકના હાથ છોડવાની રાહ જોતા રહ્યા – તપાસ અધિકારીએ સ્વીકાર્યું કે ઘટના અંગે તેમને મળેલો અહેવાલ ઘટનાસ્થળે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ નું ફર્દબયાન નોંધ્યા પછી તેમના દ્વારા નાશ કરવામાં આવ્યો હતો – તપાસ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ દ્વારા પોતાને આપવામાં આવેલી મૂળ ફરિયાદનો નાશ કેવી રીતે કરી શકે તે સમજવું મુશ્કેલ છે – ટ્રાયલ કોર્ટનું એ તારણ યોગ્ય હતું કે ફરિયાદપક્ષ અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધના આરોપો વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરી શક્યું નથી.

અપીલો મંજૂર કરતાં, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:–

૧. ટ્રાયલ કોર્ટે બંને સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા કથનની આંકણી કરી હતી પરંતુ તે એવા તારણ પર આવી હતી કે તે અવિશ્વસનીય હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે

તેના આ અભિપ્રાય માટે એક કરતાં વધુ કારણો આપ્યા હતા. પ્રથમ સ્થાને, ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૧ અને ૪, જેઓ મૃતકના નજીકના સગાં છે, તેમનું વર્તન અવાસ્તવિક માન્યું હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવેલ કે જો તેમનું એ કથન સાચું હોત કે તેઓ ઘટનાના સાક્ષી હતા, તો એવું કોઈ કારણ ન હતું કે તેઓ મૃતકને હુમલાખોરોની ચુંગાલમાંથી બચાવવા માટે વચમાં ન પડ્યા હોત. વધુ મહત્ત્વની વાત એ છે કે, ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવેલ કે મૃતકના ભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪, ગંભીર રીતે ઈજાગ્રસ્ત અવસ્થામાં રહેલા મૃતકને છોડાવવાને બદલે, હુમલાખોરો ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા પછી પણ ઘરે પરત ફર્યા હતા. તેનાથી પણ ખરાબ બાબત એ છે કે ઘરે પરત ફર્યા પછી પણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૧ અને ૪, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ જેઓ અન્ય કોઈ નહીં પરંતુ મૃતકના પિતા છે તેમની સાથે ઘટનાસ્થળે પાછા ગયા હતા જ્યાં તેમણે મૃતકને ઈજાગ્રસ્ત અવસ્થામાં, તેના હાથ પાછળ બાંધેલા, તેનો પગ તૂટેલો/અસ્થિભંગ થયેલો અને આંખો મરચાની ભૂકીથી બળતી હોય તેવી હાલતમાં જોયો હતો, તેમ છતાં તેના હાથ છોડવાનો કે તેને સારવાર માટે હોસ્પિટલ લઈ જવાનો કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. તેના બદલે મૃતકના પિતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ ઈજાગ્રસ્તને ઘટનાસ્થળે લાચાર હાલતમાં છોડીને પોલીસમાં અહેવાલ નોંધાવવા ગયા હતા અને રાત્રે ૧૦.૦૦ વાગ્યા સુધી પોલીસ આવવાની રાહ જોતા રહ્યા હતા. જો ફરિયાદપક્ષનું કથન સાચું હોય, તો સબ–ઈન્સ્પેક્ટર દ્વારા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ ને મૃતકના હાથ છોડવા માટે સૂચના આપવામાં આવ્યા પછી જ તે તેમ કરે છે. ત્યારબાદ

ઈજાગ્રસ્તને હોસ્પિટલ લઈ જવા માટે પોલીસ જીપમાં બેસાડવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં તે મૃત્યુ પામ્યા પછી જ પહોંચ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે આ વાર્તા, ઘટનાઓનો ક્રમ અને ઘટનાના ચક્ષુદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓના વર્તનને સંપૂર્ણપણે અવાસ્તવિક અને અવિશ્વસનીય માન્યું હતું. ટ્રાયલ કોર્ટ તે અભિપ્રાય લેવામાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી હતી. હાઇકોર્ટે આ પાસાઓને હળવાશથી લીધા છે અને તેથી તે ભૂલ કરી બેઠી છે. [પેરા ૯] [૭– એ– એચ; ૮– એ]

૨. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯ એ સ્વીકાર્યું કે ઘટના અંગે તેમને મળેલો અહેવાલ ઘટનાસ્થળે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ નું ફર્દબયાન નોંધ્યા પછી તેમના દ્વારા નાશ કરવામાં આવ્યો હતો. આનો અર્થ એ થાય છે કે ઘટના અંગેનું પ્રથમ કથન તપાસ અધિકારી દ્વારા સંપૂર્ણપણે ભૂંસી નાખવામાં આવ્યું હતું અને તેના સ્થાને આંક પી–૧ નોંધવામાં આવ્યો હતો. આ સૂચવે છે કે ઘટના વિશેનું પ્રારંભિક કથન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯ દ્વારા નાશ કરવામાં આવ્યો હતો અને ફર્દબયાનમાં જણાવેલી નવી વાર્તા ફરિયાદપક્ષના કથનને અનુકૂળ આવે તે રીતે ઘડી કાઢવામાં આવી હતી. આની અસર ફરિયાદપક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે તોડી પાડવાની અને તેના કથનને તદ્દન અસ્વીકાર્ય બનાવવાની થાય છે. ટ્રાયલ કોર્ટે કાઢેલું એ તારણ કે ફરિયાદપક્ષ અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધના આરોપો વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરી શક્યું નથી, તે યોગ્ય હતું. [પેરા ૧૦] [૮– જી– એચ; ૯– એ– બી, ઈ]

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર :

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૯૫/૨૦૧૫.

ગુલબર્ગ ખાતેની કર્ણાટક હાઇકોર્ટની સર્કિટ બેન્ચ દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૯૨૬/૨૦૦૭ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૯.૧૧.૨૦૧૨ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

સાથે

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૯૬/૨૦૧૫

અપીલકર્તાઓ વતી એચ. ચંદ્ર શેખર, અન્વેષા સાહા, શરણગૌડા પાટીલ, એસ–લીગલ એસોસિએટ્સ.

સામાવાળાઓ વતી અનિતા શેનોય, ઋત્વિક પારેખ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ટી. એસ. ઠાકુર દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

૨. ખાસ પરવાનગી દ્વારા કરવામાં આવેલી આ અપીલો ગુલબર્ગ ખાતેની કર્ણાટક હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૯ નવેમ્બર, ૨૦૧૨ ના ચુકાદા અને હુકમને પડકારે છે જેના દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૯૨૬/૨૦૦૭ મંજૂર કરવામાં આવી છે, અપીલકર્તાઓને નિર્દોષ છોડી મૂકતો ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો અને હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો છે, અને અપીલકર્તાઓને આઇપીસીની કલમ ૩૪

સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૪ ભાગ ૨ હેઠળ સાત વર્ષના સમયગાળા માટે સખત કેદની સજા ભોગવવા માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે. અપીલકર્તાઓને પ્રત્યેકને રૂ. ૫,૦૦૦/– નો દંડ અને એક વર્ષના સમયગાળા માટે કેદની ડિફોલ્ટ સજા પણ ફટકારવામા આવી છે.

૩. ફરિયાદપક્ષનો કેસ ટૂંકમાં એવો છે કે ઘટનાની તારીખના ત્રણ વર્ષ પહેલાં કોર્ટ સાક્ષી નં. ૧૧ મોહમ્મદ શફીએ કોર્ટ સાક્ષી–૨ લિંગપ્પાને બે એકર જમીન વેચી હતી. આરોપી–અપીલકર્તાઓ સદર વેચાણ વ્યવહારથી નારાજ હતા અને નારાયણપુર ખાતેના ડિસ્ટ્રીબ્યુટરીમાંથી ફરિયાદીની માલિકીના ખેતરોમાં પાણીના મુક્ત પ્રવાહમાં અવરોધ ઊભો કરવા ઉપરાંત કોર્ટ સાક્ષી–૨ સાથે ઝઘડા કરતા હોવાનો આક્ષેપ છે. અપીલકર્તાઓ એવી જીદ કરતા હોવાનો આક્ષેપ છે કે જો ફરિયાદી દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી જમીન તેમની તરફેણમાં તબદીલ કરવામાં આવશે તો જ તેઓ સિંચાઈ માટે પાણી વહેવા દેશે. તે કારણસર લિંગપ્પાને મોહમ્મદ શફી પાસેથી ખરીદેલી સદર બે એકર જમીન આરોપી–અબ્દુલ રઝાકને વેચવાની ફરજ પડી હતી. આમ છતાં, પાણીના પ્રવાહમાં અવરોધ ચાલુ રહ્યો કારણ કે અપીલકર્તાઓએ પાણી વહેવા દેવા માટે નાણાંની માંગણી કરવાનું શરૂ કર્યું હતું. ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં તારીખ ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૬ ના રોજ આશરે સાંજે ૭.૩૦ વાગ્યે અપીલકર્તાઓએ લિંગપ્પાના પુત્ર બસવરાજ–મૃતક જ્યારે તે ઘરે પરત ફરી રહ્યો હતો ત્યારે તેને પકડી લીધો હતો, તેના હાથ તેની પીઠ પાછળ બાંધી દીધા હતા, તેના ચહેરા પર મરચાની ભૂકી છાંટી હતી અને પથ્થરના ધોકા વડે તેના પર હુમલો કર્યો હતો જેના કારણે તેના

માથા પર અને શરીરના અન્ય ભાગો પર ઈજાઓ થઈ હતી જે તેના મૃત્યુ તરફ દોરી ગઈ હતી. આ ઘટના મૃતકના ભાઈ હનુમંત (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧) અને મૃતકની માતા મન્નમ્મા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪) એ જોઈ હોવાનો આક્ષેપ છે. આ ઘટનાના સંબંધમાં હુલ્લી પોલીસ સ્ટેશનમાં અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ આઇપીસીની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે ક્રાઈમ નંબર ૧૬૮/૨૦૦૬ નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૪. તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ સંપૂર્ત કરવાની પ્રક્રિયા માટે સક્ષમ કોર્ટ સમક્ષ આરોપનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. એડિશનલ સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ–૨, રાયચુર, જેમને કેસ ટ્રાયલ માટે સોંપવામાં આવ્યો હતો તેમની સમક્ષ અપીલકર્તાઓએ ગુનો કબૂલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. ટ્રાયલ દરમિયાન ફરિયાદપક્ષે તેની તરફેણમાં રજૂ કરાયેલા કેટલાક દસ્તાવેજો પર આધાર રાખવા ઉપરાંત ૨૨ જેટલા સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી.

૫. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના તેમના નિવેદનોમાં, અપીલકર્તાઓએ તેમની વિરુદ્ધ ઉદ્ભવતા ગુનાહિત સંજોગોનો ઇનકાર કર્યો હતો, પરંતુ તેમના બચાવમાં કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા. ફરિયાદપક્ષના પુરાવાની આંકણી કર્યા પછી ટ્રાયલ કોર્ટ એવા તારણ પર આવી કે ફરિયાદપક્ષ આરોપીઓ દ્વારા કથિત રીતે કરવામાં આવેલા ગુનાઓ માટે તેમનો વાંક સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું છે. નિર્દોષ છુટકારાના હુકમથી નારાજ થઈને રાજ્ય સરકારે કર્ણાટક હાઇકોર્ટ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી જેની સુનાવણી સદર કોર્ટની

ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાઓને આઈપીસીની કલમ ૩૪ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૪ ભાગ ૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવીને અને ઉપર જણાવેલ દંડ અને ડિફોલ્ટ સજા સાથે સાત વર્ષના સમયગાળા માટે કેદની સજા ફટકારીને તે મંજૂર કરવામાં આવી હતી. પ્રસ્તુત અપીલ સદર હુકમની શુદ્ધતાને પડકારે છે.

૬. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે જેમણે અમને નીચેની કોર્ટો દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમોની વિગતોથી માહિતગાર કર્યા છે.

૭. ફરિયાદપક્ષનો કેસ મુખ્યત્વે મૃતકના ભાઈ હનુમંત (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧), જેઓ પ્રથમ માહિતી આપનાર પણ હતા, અને મૃતકની માતા મન્નમ્મા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪) ની જુબાનીઓ પર આધારિત છે, જે બંને ઘટનાના ચક્ષુદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે.

૮. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પોતાના કથનમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ જમીનની ખરીદી અને તેના પરિણામે અપીલકર્તાઓ અને ફરિયાદી પક્ષ વચ્ચેની દુશ્મનાવટનો સંદર્ભ આપે છે. તેઓ સિંધનુર કોર્ટ સમક્ષ બંને પક્ષો વચ્ચે સિંચાઈની નહેર અને દીવાની મુકદ્દમા અંગેના વિવાદનો પણ ઉલ્લેખ કરે છે. સાક્ષીના જણાવ્યા અનુસાર, તે કમનસીબ દિવસે મૃતક–બસવરાજ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ બસપ્પાની માલિકીની એક રેસ્ટોરન્ટ (ઢાબા) પર ગયા હતા. આશરે સાંજે ૬.૦૦ વાગ્યે તેમણે બસવરાજને મદદ માટે બૂમો પાડતો સાંભળ્યો જેથી તેઓ અને તેમની માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એક

સ્વામીની જમીન તરફ દોડી ગયા જ્યાંથી તેમણે પથે સાબ (આરોપી–૩) ને બસવરાજ તરફ મરચાની ભૂકી ફેંકતા જોયો જેના હાથ તેની પીઠ પાછળ બાંધેલા હતા. તેમણે આરોપી–૩ ને મૃતક–બસવરાજના માથા પર હુમલો કરતા અને આરોપી–૨ અને આરોપી–૪ ને પણ લાકડી અને પથ્થર વડે તેમ કરતા જોયા. જ્યારે તેઓ બસવરાજને બચાવવા માટે આગળ વધ્યા ત્યારે તેમની માતા–ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એ તેમને તેમ કરતાં રોક્યા હતા. ત્યારબાદ આરોપી વ્યક્તિઓ ઘટનાસ્થળેથી ચાલ્યા ગયા હતા જે પછી સાક્ષી અને તેમની માતા ઈજાગ્રસ્ત પાસે ગયા હતા પરંતુ ઘરે પરત ફર્યા હતા. થોડા સમય પછી તેઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩–લિંગપ્પા સાથે ફરીથી ખેતરમાં ગયા જેમણે પણ તેમના પુત્ર બસવરાજને ઈજાગ્રસ્ત હાલતમાં જોયો હતો. ત્યારબાદ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ પોલીસને ઘટનાની જાણ કરવા ગુરગુંટા પોલીસ ચોકી પર ગયા હોવાનું કહેવાય છે અને સાંજે આશરે ૬.૦૦ વાગ્યે પરત ફર્યા હતા. રાત્રે આશરે ૧૦.૦૦ વાગ્યે હુલ્લી પોલીસ સ્ટેશનના એક સબ–ઈન્સ્પેક્ટર જીપમાં ઘટનાસ્થળે આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ હનુમંતે તેમને આ ઘટના અંગે લેખિત ફરિયાદ રજૂ કરી હતી. તેમણે પોલીસ સબ–ઈન્સ્પેક્ટરને આ ઘટનાનું વર્ણન પણ કર્યું હતું જેને તેમના દ્વારા લેખિતમાં લેવામાં આવ્યું હતું અને ટ્રાયલ દરમિયાન આંક પી–૧ તરીકે ચિહ્નિત પ્રથમ માહિતી અહેવાલ તરીકે ગણવામાં આવ્યું હતું. સાક્ષી આગળ જણાવે છે કે પોલીસના એએસઆઇ હતા જેમણે તેમને મૃતક–બસવરાજના હાથમાંથી દોરડા છોડવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો જે તેમણે તે મુજબ કર્યું હતું. ત્યારબાદ મૃતક–બસવરાજને ઈજાગ્રસ્ત હાલતમાં લિંગસુગુર

ખાતેની સરકારી હોસ્પિટલમાં ખસેડવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને ૩ પણ ઈજાગ્રસ્ત સાથે ગયા હતા, પરંતુ ઈજાગ્રસ્ત બસવરાજે રસ્તામાં જ અંતિમ શ્વાસ લીધા હતા. મૃતક–બસવરાજની માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ નું કથન પણ એ જ દિશામાં છે.

૯. ટ્રાયલ કોર્ટે બંને સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા કથનની આંકણી કરી હતી પરંતુ તે એવા તારણ પર આવી હતી કે તે અવિશ્વસનીય હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે તેના આ અભિપ્રાય માટે એક કરતાં વધુ કારણો આપ્યા હતા. પ્રથમ સ્થાને, ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૧ અને ૪, જેઓ મૃતકના નજીકના સગાં છે, તેમનું વર્તન અવાસ્તવિક માન્યું હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવેલ કે જો તેમનું એ કથન સાચું હોત કે તેઓ ઘટનાના સાક્ષી હતા, તો એવું કોઈ કારણ ન હતું કે તેઓ મૃતકને હુમલાખોરોની ચુંગાલમાંથી બચાવવા માટે વચમાં ન પડ્યા હોત. વધુ મહત્ત્વની વાત એ છે કે, ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવેલ કે મૃતકના ભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪, ગંભીર રીતે ઈજાગ્રસ્ત અવસ્થામાં રહેલા મૃતકને છોડાવવાને બદલે, હુમલાખોરો ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા પછી પણ ઘરે પરત ફર્યા હતા. તેનાથી પણ ખરાબ બાબત એ છે કે ઘરે પરત ફર્યા પછી પણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ ૧ અને ૪, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ જેઓ અન્ય કોઈ નહીં પરંતુ મૃતકના પિતા છે તેમની સાથે ઘટનાસ્થળે પાછા ગયા હતા જ્યાં તેમણે મૃતકને ઈજાગ્રસ્ત અવસ્થામાં, તેના હાથ પાછળ બાંધેલા, તેનો પગ તૂટેલો/અસ્થિભંગ થયેલો અને આંખો મરચાની ભૂકીથી બળતી હોય તેવી હાલતમાં જોયો હતો, તેમ છતાં તેના હાથ છોડવાનો કે તેને

સારવાર માટે હોસ્પિટલ લઈ જવાનો કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. તેના બદલે મૃતકના પિતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ ઈજાગ્રસ્તને ઘટનાસ્થળે લાચાર હાલતમાં છોડીને પોલીસમાં અહેવાલ નોંધાવવા ગયા હતા અને રાત્રે ૧૦.૦૦ વાગ્યા સુધી પોલીસ આવવાની રાહ જોતા રહ્યા હતા. જો ફરિયાદપક્ષનું કથન સાચું હોય, તો સબ–ઈન્સ્પેક્ટર દ્વારા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ ને બસવરાજના હાથ છોડવા માટે સૂચના આપવામાં આવ્યા પછી જ તે તેમ કરે છે. ત્યારબાદ ઈજાગ્રસ્ત બસવરાજને હોસ્પિટલ લઈ જવા માટે પોલીસ જીપમાં બેસાડવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં તે મૃત્યુ પામ્યા પછી જ પહોંચ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે આ વાર્તા, ઘટનાઓનો ક્રમ અને ઘટનાના ચક્ષુદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓના વર્તનને સંપૂર્ણપણે અવાસ્તવિક અને અવિશ્વસનીય માન્યું હતું. અમારા મતે, ટ્રાયલ કોર્ટ તે અભિપ્રાય લેવામાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓનું વર્તન માત્ર એટલા માટે જ વિશ્વાસ જગાડતું નથી કારણ કે જ્યારે બસવરાજ પર હુમલો કરવામાં આવી રહ્યો હતો ત્યારે તેઓએ વચ્ચે પડીને તેને બચાવ્યો ન હતો, પરંતુ એટલા માટે પણ કે ઘટના પછી સાક્ષીઓએ તે કમનસીબ જીવને મદદ કરવા માટે વ્યવહારિક રીતે કંઈ જ કર્યું ન હતું, જેને કોઈપણ તરફથી કોઈ સહાય વિના ૪ કલાકથી વધુ સમય સુધી હાથ બાંધેલી હાલતમાં મરવા માટે છોડી દેવામાં આવ્યો હતો. હાઇકોર્ટે આ પાસાઓને હળવાશથી લીધા છે અને તેથી તે ભૂલ કરી બેઠી છે.

૧૦. જો કે આરોપીઓએ એવો આક્ષેપ કર્યો છે કે હનુમંત ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧, જેને મૃતક સાથે નાણાં અને જમીન અંગે વિવાદ હતો, તે ખરેખર

તેને થયેલી ઈજાઓ માટે જવાબદાર હતો, તેમ છતાં બંને ભાઈઓ વચ્ચે આવી કોઈ દુશ્મનાવટ નહોતી તેવું માની લઈએ તો પણ, સામાન્ય સંજોગોમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને તેમની માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ બંને મૃતકને મારપીટથી બચાવવા માટે વચ્ચે પડવા દોડી ગયા હોત. તેમનામાંથી કોઈએ પણ આવો કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૫ જેઓ આકસ્મિક સાક્ષી છે તેમણે પણ આવો પ્રયાસ કર્યો ન હતો. એટલું જ નહીં, કથિત હુમલાખોરો ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા પછી પણ તેઓ ઈજાગ્રસ્તને મદદ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરતા નથી. મૃતકના માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને ભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ માટે ઈજાગ્રસ્તને તેના હાથ પીઠ પાછળ બાંધેલા લાચાર હાલતમાં છોડીને ઘરે પરત ફરવું અત્યંત અવાસ્તવિક છે. મૃતકના પિતાનું વર્તન પણ એટલું જ અવાસ્તવિક છે જેઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને ૪ ની સાથે તે સ્થળે આવ્યા હતા જ્યાં મૃતક ઈજાગ્રસ્ત હાલતમાં પડ્યો હતો પરંતુ તેને મદદ કરવા માટે કંઈ જ કર્યું ન હતું. તેના બદલે, મૃતકના પિતા પોલીસને આ બાબતની જાણ કરવા માટે મૃતકને ગંભીર હાલતમાં છોડી દે છે. આખી વાર્તાને અસ્વીકાર્ય બનાવે છે તે બાબત એ છે કે માતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને પુત્ર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ રાત્રે ૧૦.૦૦ વાગ્યા સુધી પોલીસ આવીને મૃતકના હાથ છોડે ત્યાં સુધી રાહ જુએ છે. આટલું જ નથી. પોલીસ આવ્યા પછી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ આ ઘટના અંગે લેખિત ફરિયાદ રજૂ કરે છે. તેમનું નિવેદન (ફર્દબયાન) સબ-ઈન્સ્પેક્ટર દ્વારા નોંધવામાં આવે છે જેમાં બસવરાજનું મૃત્યુ થયું હોવાનું કહેવાય છે, જેનો અર્થ એ

થાય છે કે જ્યારે પોલીસ ઘટનાસ્થળે પહોંચી ત્યારે બસવરાજ જીવિત ન હતો. આશ્ચર્યજનક બાબત એ છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯ એ સ્વીકાર્યું કે ઘટનાસ્થળે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ નું ફર્દબયાન નોંધાયા પછી તેમને મળેલો અહેવાલ તેમના દ્વારા નાશ કરવામાં આવ્યો હતો. આનો અર્થ એ થાય છે કે તપાસ અધિકારી દ્વારા ઘટના અંગેના પ્રથમ કથનને સંપૂર્ણપણે ભૂંસી નાખવામાં આવ્યું હતું અને તેના સ્થાને આંક પી–૧ નોંધવામાં આવ્યો હતો. હનુમંત ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલી મૂળ ફરિયાદ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯ કેવી રીતે નાશ કરી શકે તે સમજવું મુશ્કેલ છે. આ સૂચવે છે કે ઘટના વિશેનું પ્રારંભિક કથન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૯ દ્વારા નાશ કરવામાં આવ્યું હતું અને ફર્દબયાનમાં જણાવેલી નવી વાર્તા ફરિયાદપક્ષના કથનને અનુકૂળ આવે તે રીતે ઘડી કાઢવામાં આવી હતી. આની અસર ફરિયાદપક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે તોડી પાડવાની અને તેના કથનને તદ્દન અસ્વીકાર્ય બનાવવાની થાય છે. આ સંજોગોમાં એકમાત્ર અનુમાન એ જ લગાવી શકાય છે કે બસવરાજની હત્યા કરવામાં આવી હતી અને તેનું શબ તે સ્થળે છોડી દેવામાં આવ્યું હતું જ્યાંથી રાત્રે ૧૦.૦૦ વાગ્યાની આસપાસ પોલીસ આવ્યા પછી તેને લઈ જવામાં આવ્યું હતું. સબ–ઇન્સ્પેક્ટરને રજૂ કરવામાં આવેલી ફરિયાદમાં કદાચ તેવું નહોતું કહેવાયું જે પોલીસ પોતાના કેસ તરીકે રજૂ કરવા માંગતી હતી. તેથી, તેનો નાશ કરવામાં આવ્યો હતો અને એક નવું સંસ્કરણ લાવવામાં આવ્યું હતું, જે મુજબ જ્યારે પોલીસ ઘટનાસ્થળે પહોંચી ત્યારે બસવરાજ જીવતો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. જો કે, બાબતની વાસ્તવિકતા

એ જણાય છે કે જ્યારે તેના ભાઈ, માતા અને પિતાએ શબ જોયું ત્યારે બસવરાજ મૃત્યુ પામ્યો હતો, કારણ કે અન્યથા મૃતકના માતા–પિતા અને તેના ભાઈ તેને જે સ્થિતિમાં એકલો છોડી ગયા હોવાનો આક્ષેપ છે તેવી સ્થિતિમાં છોડી દેવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો. ટ્રાયલ કોર્ટે કાઢેલું એ તારણ કે ફરિયાદપક્ષ અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધના આરોપો વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરી શક્યું નથી, તે અમારા મતે યોગ્ય હતું, ભલે આ ચુકાદો અને આદેશ એટલા સુયોગ્ય શબ્દોમાં ન લખાયો હોય જેટલો તે હોવો જોઈતો હતો, ખાસ કરીને એડિશનલ સેશન્સ જજના સ્તરના એક વરિષ્ઠ ન્યાયિક અધિકારી તરફથી આવ્યો હોવાથી. હાઇકોર્ટે આ તમામ પાસાઓની અવગણના કરી હોવાથી, અમે તેના દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કરવા અને અપીલકર્તાઓને તેમની સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવા માટે મજબૂર છીએ. અમે, તે અનુસાર, આ અપીલ મંજૂર કરીએ છીએ, હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશને રદ કરીએ છીએ અને અપીલકર્તાઓને તેમની સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ જાહેર કરીએ છીએ. જો અપીલકર્તાઓની અન્ય કોઈ કેસના સંબંધમાં જરૂર ન હોય તો તેમને કસ્ટડીમાંથી તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવશે.

અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે

મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.